

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 112/09-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. júna 2009 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o prijatej sťažnosti Mgr. T. Ď., R., zastúpeného advokátkou JUDr. I. M., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. T. Ď. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008 pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania porušené bolo.

2. Zrušuje rozsudok Krajského súdu v Žiline z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008 v časti, v ktorej nepriznal Mgr. T. Ď. trovy odvolacieho konania, a v rozsahu tohto zrušenia mu vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Žiline je povinný uhradiť Mgr. T. Ď. trovy právneho zastúpenia v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. I. M., Ž.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 112/09-14 z 21. apríla 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. T. Ď. (ďalej len „sťažovateľ“) v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008.

Ústavnému súdu bolo doručené vyjadrenie predsedu krajského súdu z 9. apríla 2009 k sťažnosti a stanovisko predsedu senátu. V stanovisku predsedu senátu sa uvádza, že sa nemôže bližšie vyjadriť k námietkam sťažovateľa, pretože spis Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sa nachádza na ústavnom súde. Okrem toho tiež uvádza: *„Pokiaľ sa pamätám, po vyhlásení rozhodnutia, právna zástupkyňa navrhovateľa tvrdila, že vyčíslenie trov konania podala osobne do podateľne Krajského súdu v Žiline. Takéto podanie sa ale v čase rozhodovania v spise nenachádzalo, a preto súd rozhodol o trovách konania tak, ako je to uvedené v napadnutom rozhodnutí“*.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Na základe preskúmania rozsudku krajského súdu z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008 v časti, v ktorej nepriznal sťažovateľovi trovy odvolacieho konania, súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 2 C 354/2004 a vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil toto:

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 354/2004 zo 6. februára 2008 žalobe sťažovateľa v merite veci vyhovel a priznal mu náhradu trov konania v sume 80 857,50 Sk.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podal odporca odvolanie, ku ktorému podala vyjadrenie právna zástupkyňa sťažovateľa. V podaní označenom ako „*Vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu odporcu proti rozsudku súdu I. stupňa*“, ktoré doručila osobne okresnému súdu 23. mája 2008, žiadala krajský súd, aby potvrdil rozsudok prvého stupňa a sťažovateľovi priznal trovy odvolacieho konania v celkovej sume 14 680 Sk.

Krajský súd z 2. októbra 2008 rozsudkom sp. zn. 9 Co 175/2008 potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 2 C 354/2004 zo 6. februára 2008 a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že mu ich nepriznal, aj keď mal v odvolacom konaní úspech z dôvodu, že si trovy konania zákonným spôsobom neuplatnil.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje v prvom rade za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré sú základom ich rozhodnutí.

Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo napadnutým rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 44/03, IV. ÚS 292/04).

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že rozhodnutiami všeobecných súdov o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd. Rozhodnutím o trovách konania možno predovšetkým porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd už viackrát rozhodoval o ústavnosti rozhodnutí o trovách (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, II. ÚS 56/05, IV. ÚS 45/06, IV. ÚS 147/08).

V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku (ďalej aj „OSP“) určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Vzhľadom na to procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel

materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie označeného práva sťažovateľa výrokom rozsudku krajského súdu z 2. októbra 2008 v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 175/2008 o náhrade trov konania. Podľa sťažovateľa rozhodnutím krajského súdu napriek plnému úspechu v konaní o náhradu mzdy z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru mu nebola priznaná žiadna náhrada trov konania, ktoré si uplatnil riadne v sume 14 680 Sk v podaní jeho právnej zástupkyne z 23. mája 2008, čím došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Princípy upravujúce náhradu trov konania vyplývajú najmä z ustanovení § 142 až § 151 OSP.

Podľa § 142 ods. 1 OSP súdy rozhodujú o náhrade trov konania medzi účastníkmi so zreteľom na plný úspech toho-ktorého účastníka v konaní. Toto zákonné ustanovenie vyjadruje zásadu zodpovednosti za výsledok konania, čo znamená, že účastník, ktorý mal v konaní plný úspech, má právo na náhradu všetkých trov konania proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 155 ods. 1 OSP obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ o nej nerozhodne samostatne.

Podľa § 224 ods. 1 OSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie.

Ústavný súd po preskúmaní obsahu sťažnosti a zo spisu okresného súdu zistil, že námietky sťažovateľa sú opodstatnené. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd pri rozhodovaní vo veci sťažovateľa evidentne prehliadol (opomenul) jeho nárok na priznanie náhrady trov odvolacieho konania v sume 14 680 Sk z 23. mája 2008, ktorý je súčasťou

jeho vyjadrenia k odvolaniu odporcu (evid. v spise okresného súdu na č. l. 61, resp. č. l. 279b).

V danom prípade teda krajský súd zjavne rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom, keď v rozsudku z 2. októbra 2008 sp. zn. 9 Co 175/2008 týkajúcom sa trov konania výslovne uviedol: „*Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania súd rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O. s. p. s použitím ust. § 224 ods. 1 O. s. p. a nepriznal navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania, aj keď mal v odvolacom konaní úspech, lebo si trovy zákonným spôsobom neuplatnil.*“

Z uvedeného dôvodu považuje ústavný súd rozhodnutie krajského súdu o nepriznaní trov právneho zastúpenia za ústavne neakceptovateľné, a preto vyslovil, že napadnutým výrokom rozsudku krajského súdu z 2. októbra 2008 sp. zn. 9 Co 175/2008 o trovách konania bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

V danom prípade bolo v záujme ochrany základného práva sťažovateľa potrebné nielen napadnuté rozhodnutie krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania zrušiť, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie, v ktorom krajský súd opätovne rozhodne o náhrade trov odvolacieho konania. V ďalšom postupe bude krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v II. časti tohto rozhodnutia (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde) a bude tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Napokon ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. I. M. Sťažovateľ požadoval úhradu za dva úkony právnej služby a režijný paušál v celkovej sume 488,58 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 20 950 Sk, t. j. 695,41 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 115,90 € (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 6,95 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Ústavný súd priznal úhradu trov konania v sume 245,70 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2009